

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра іноземної філології і перекладу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Савицька І.М.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри іноземної
філології та перекладу

“ ____ ” _____ 2025 р. протокол № 12 від “10” червня 2025 р.

Завідувач кафедри ____ Амеліна С.М.

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП «Англійська мова та друга іноземна»
_____ Гольцова М.Г.

Гарант ОП «Німецька мова та друга іноземна»
_____ Зуєнко Н.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Комп’ютерна лексикографія і переклад»

Галузь знань: В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Спеціальність: В11 «Філологія» (Спеціалізація Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська), (Спеціалізація Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька);

Освітні програми: «Англійська мова та друга іноземна», «Німецька мова та друга іноземна»

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробник: доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології і перекладу
Амеліна С. М.

Київ – 2025

1. ОПИС навчальної дисципліни

«КОМП'ЮТЕРНА ЛЕКСИКОГРАФІЯ І ПЕРЕКЛАД»

Освітній ступінь, галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітня програма		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	03 Гуманітарні науки	
Спеціальність	035 Філологія	
Спеціалізація	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська) 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька)	
Освітня програма	Англійська мова та друга іноземна Німецька мова та друга іноземна	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Сьомий семестр		
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2	2
Семестр	3	3
Практичні, семінарські заняття	30 год.	8 год.
Лекційні заняття	16 год	6 год.
Самостійна робота	74год.	106 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є ознайомлення студентів з основними видами лексикографічних джерел і можливостями використання електронних словників, тезаурусів, глосаріїв, лінгвістичних корпусів, баз даних як допоміжних засобів у процесі перекладу.

Завдання курсу:

- надання студентам основ знань з комп'ютерної лексикографії;
- розгляд видів і різновидів словників;
- вивчення типів словникової інформації;
- формування практичних навичок та вмінь користування електронними словниками, тезаурусами, базами даних;
- ознайомлення з основами укладання глосаріїв.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

- **знати** основні поняття комп'ютерної лексикографії, принципи укладання глосаріїв, принципи організації лексикографічної інформації в електронних системах;
- **уміти** працювати з системами обробки комп'ютерної лексикографічної інформації і використовувати теоретичні положення лексикографії для вирішення практичних професійних завдань.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 14. Здатність використовувати сучасні системи автоматизованого перекладу, а також володіти прийомами забезпечення якості перекладу.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

ПРН 21. Уміти використовувати сучасні системи автоматизованого перекладу, різні цифрові інструменти перекладача, а також послуговуватися прийомами забезпечення якості перекладу.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для: - повного терміну денної (заочної) форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Вступ до комп'ютерної лексикографії													
Тема 1. Основні поняття комп'ютерної лексикографії		10	2	2			6		2	1			
Тема 2. Категорії електронних словників		14	2	4			8		2	1			
Тема 3. Електронні лінгвістичні корпуси		14	2	4			8			1			
Тема 4. Термінологічні бази даних		18	2	4			12			1			
Разом за змістовим модулем 1		56	8	14			34		4	4			
Змістовий модуль 2. Лексикографічні джерела мережі Інтернет													
Тема 5. Електронні енциклопедичні джерела інформації		16	2	4			10			1			
Тема 6. Електронні лексикографічні проєкти зарубіжних університетів		14	2	4			8			1			
Тема 7. Глосарії як допоміжний засіб у діяльності перекладача		18	2	4			12		2	1			
Тема 8. Тезауруси, бази даних, семантичні мережі		16	2	4			10			1			
Разом за змістовим модулем 2		64	8	16			40			4			
Усього годин		120	16	30			74		6	8			

4. Теми семінарських занять

Навчальним планом не передбачено

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основні поняття комп'ютерної лексикографії	2
2	Тема 2. Категорії електронних словників	4
3	Тема 3. Електронні лінгвістичні корпуси	4
4	Тема 4. Термінологічні бази даних	4
5	Тема 5. Електронні енциклопедичні джерела інформації	4
6	Тема 6. Електронні лексикографічні проекти зарубіжних університетів	4
7	Тема 7. Глосарії як допоміжний засіб у діяльності перекладача	4
8	Тема 8. Тезауруси, бази даних, семантичні мережі	4
	Усього за 3 семестр	30

6. Теми лабораторних занять

Навчальним планом не передбачено

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основні поняття комп'ютерної лексикографії	6
2	Тема 2. Категорії електронних словників	8
3	Тема 3. Електронні лінгвістичні корпуси	8
4	Тема 4. Термінологічні бази даних	12
5	Тема 5. Електронні енциклопедичні джерела інформації	10
6	Тема 6. Електронні лексикографічні проекти зарубіжних університетів	8
7	Тема 7. Глосарії як допоміжний засіб у діяльності перекладача	12
8	Тема 8. Тезауруси, бази даних, семантичні мережі	10
	Всього за 3 семестр	74

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Питання до іспиту

1. Лексикографія як наука створення словника
2. Словники у сучасній лінгвістиці
3. Типологія словників
4. Структурні частини словника
5. Принципи складання словників
6. Предмет комп'ютерної лексикографії
7. Категорії електронних словників

8. Словники-програми
9. Онлайн-перекладачі
10. Мережеві навчальні словники
11. Переваги і недоліки електронних словників
12. Інтернет-словники
13. Особливості складання і використання глосаріїв
14. Онлайн і оффлайн програми-словники
15. Поняття електронного лінгвістичного корпусу
16. Класифікація електронних лінгвістичних корпусів
17. Характеристика електронних лінгвістичних корпусів
18. Методи пошуку інформації в корпусі
19. Поняття термінологічної бази даних
20. Наповнення термінологічних баз даних
21. Види термінологічних баз даних
22. Сфери застосування термінологічних баз даних
23. Довідкові Інтернет-ресурси
24. Лексикографічні проекти європейських університетів
25. Термінологічні електронні ресурси: словники, тезауруси, електронні енциклопедії
26. Базы матеріалів аграрної тематики
27. Міжнародні термінологічні бази даних (ЄС, ООН)
28. Електронні енциклопедії. Вільні енциклопедії.
29. Комп'ютерна лексикографія як один із напрямів сучасної прикладної лінгвістики
30. Перекладні електронні словники: ABBYY Lingvo, Мультитран.

ЗРАЗОК БІЛЕТА ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТА

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС Бакалавр Спеціальність Філологія	Кафедра іноземної філології і перекладу	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни «Комп'ютерна лексикографія і переклад»	Затверджую Завідувач кафедри
<i>Тестові завдання</i>			
1. Лінгвістичні корпуси мають ... форму. а) усну, б) писемну, в) комп'ютерну.			
2. Неанотований корпус не містить: а) ніякої інформації щодо одиниць зберігання корпусу; б) формалізованої інформації щодо одиниць зберігання корпусу.			
3. Корпус повинен бути організованим: а) за національним стандартом, б) за міжнародним стандартом, в) за стандартом асоціації лінгвістів.			

4. База даних – це .. а) стандартний набір даних, б) впорядкований набір даних, в) довільний набір даних.
5. Термінологічна база даних... окремі терміни. а) може містити, б) не може містити.
6. За призначенням термінологічні бази даних ... на групи. а) поділяються, б) не поділяються.
7. До сфери застосування термінологічних баз даних ... уніфікація термінів. а) належить, б) не належить.
8. Рубрікон – це ... а) Інтернет-портал, б) каталог анотованих ресурсів Інтернету, в) каталог перекладацьких ресурсів Інтернету.
9. Заголовним словом у енциклопедичних словниках є ... а) частини мови, б) власні назви, в) одиниці перекладу.
10. Тематичні перекладні словники містять терміни ... а) різних сфер науки, б) різних галузей науки і техніки в) певної галузі техніки.
Екзаменаційні питання
1. Інтернет-словники та умови їх використання.
2. Електронні лінгвістичні корпуси та їх характеристика.

9. Методи навчання

Словесні: лекційний метод, пояснення, бесіда, дискусія.

Наочні: ілюстрування, демонстрування.

Практичні методи: пошуковий, проєктний.

10. Форми контролю

Види: поточний, підсумковий.

Для контролю засвоєння навчального матеріалу у рамках аудиторної роботи проводиться усне опитування, перевіряється виконання самостійної роботи студентів, проводиться поточне тестування, написання модульної контрольної роботи після вивчення кожного модуля.

Форма контролю: **екзамен**.

Підсумковий контроль успішності студентів проводиться під час екзамену відповідно до графіку проведення екзаменаційної сесії.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (від 26.04.2023 р. протокол № 10)

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **R_{дис}** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **R_{нр}** (до 70 балів): **R_{дис} = R_{нр} + R_{ат}**.

Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національні оцінки згідно з табл. 1.

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Таблиця 1. Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни.
2. Конспект лекцій.
3. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів.
4. ЕНК на платформі elearn

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Амеліна С.М., Тарасенко Р.О. Комп'ютерна лексикографія і переклад: навч. посіб / Видання 2-ге, перероблене і доповнене. К.: ФОП Ямчинський О.В., 2022. 348 с.
2. Безруков А.В. Практикум з комп'ютерної лексикографії і перекладу науково-технічної літератури. Дніпро, 2020. 63 с.
3. Калимон Ю. Комп'ютерна лексикографія: виклики та перспективи. Актуальні питання іноземної філології. 2019. № 10. С. 112–118.
4. https://en.wikipedia.org/wiki/Brown_Corpus
5. <https://www.multitran.com/>
6. <https://www.britannica.com/>
7. <https://www.thesaurus.com/>
8. <https://www.merriam-webster.com/>
9. <http://www.mova.info/>
10. <https://vocabularies.unesco.org/browser/thesaurus/en/>
11. <https://iate.europa.eu/home>